

ČERNÁ OVCE

PLATÍ TO O VŠECH? Co se o nás říká...

Anotace:	Aktivita vede žáky k pochopení, že žádné tvrzení, které se říká o nějaké skupině lidí, nikdy neplatí o všech jejích členech. Pomůže jim k tomu seznam tvrzení o jejich vlastní generaci, který dají společně dohromady, a následně vyjádření každého z nich, zda o něm konkrétní tvrzení říká pravdu, či nikoli.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ZV), MKV OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	15+
Cíle:	Žáci: <ul style="list-style-type: none">▪ pochopí, že obecná tvrzení o skupině lidí (třídě, profesi, etniku, národu, generaci atd.) nikdy neplatí pro všechny její členy▪ si uvědomí, že obecnými tvrzeními se můžeme dopustit nespravedlivého posuzování
Délka:	45 min.
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none">▪ flipchart nebo tabule▪ psací potřeby
Postup:	<ol style="list-style-type: none">1. Hodinu začneme projekcí filmu.2. Po projekci provedeme stručnou reflexi emocí žáků pomocí metody jednoho slova. Vyzveme žáky, aby řekli jedno slovo, které je k filmu napadá. Slova zapisujeme na tabuli, pokud se opakují, uděláme k nim čárku. <p>Poznámka: Další metody reflexe emocí najdete v informačním textu <i>Jak na reflexi emocí po filmové projekci</i>.</p>

3. Následně vyzveme žáky, aby uváděli tvrzení, která se říkají o mladé generaci. Jejich výroky zapisujeme do sloupce na tabuli nebo flipchart. Můžeme pomoci připomenutím toho, co jsme sami slyšeli, že se říká o mladých lidech.
4. Jestliže žáky už nic nenapadá, sdělíme jim, že teď budeme číst jedno tvrzení za druhým. Po přečtení každého z nich vyzveme třídu, aby zvedl ruku ten, o kterém tvrzení platí. Počet zvednutých rukou zapíšeme na tabuli vedle každého tvrzení. Pokračujeme, dokud se žáci nevyjádří ke každému tvrzení ze seznamu.

Reflexe:

Reflexe probíhá formou společné diskuse, kdy zhodnotíme i výsledky předchozí aktivity. Ptáme se žáků: *Co jste zjistili? Co z čísel uvedených u jednotlivých tvrzení vyplývá? Existuje nějaké tvrzení, kdy zvedli ruku všichni ve třídě? Jak je to tedy s tvrzeními, která vynášíme o jiných skupinách – o Romech, přistěhovalcích, migrantech, starých lidech, homosexuálech, bezdomovcích, Němcích, Rusech, Arabech, Čechách...? Jak jste se během aktivity cítili?* Žáci si sami na sobě vyzkouší, jak je nepříjemné, když je někdo hodnotí jako celek na základě chování jednoho či více jedinců. Aktivitu je dobré uzavřít tím, že naše výroky o skupinách lidí vedou k zobecnění, které neumožňuje individuální přístup k jednotlivci a kterým se tedy nutně dopouštíme nespravedlivého posuzování.

Poznámka:

Zadání aktivity můžeme různě měnit: jsou-li ve třídě samé dívky (samí chlapci), ptáme se: *Co se říká o dnešních dívkách (chlapcích)?* Nebo: *Co se říká o gymnazistech, učních, žácích osmé (deváté, vaší) třídy? Co se říká o Čechách?* Vždy se ptáme tak, aby se s uvedenou skupinou mohli žáci ztotožnit. Aktivita vždy spolehlivě ukáže, že na žádné tvrzení se nikdy nepřihlásí všichni žáci ve třídě. Neselhává ani v případě, že se někdo potřebuje předvádět a zvedá ruku na každé tvrzení, i když si o sobě ve skutečnosti nic takového nemyslí.

Zkušenosti z praxe:

K filmu Černá ovce je tato aktivita výborná. Studenti mají pocit, že ve filmu je vidět problém odjinud, a pohoršují se, jak negativně se ke Corneliovi chovají místní. Jako metodu reflexe jsem kromě metody jednoho slova využila i I.N.S.E.R.T. Jako nejsilnější momenty filmu studenti uváděli obě rvačky, Corneliův pohled do zrcadla po zmlácení, tichý křik a závěrečnou scénu, kdy se na louce vypravěč dívá do očí mladému Corneliovi. Při příkladech tvrzení, co si lidé myslí o mladých lidech, studenti například uváděli, že všichni mají pocit, že je musí poučovat, nic je nezajímá, jsou líní, jsou pořád na mobilu a nic jiného nedělají, nečtou nebo mluví sprostě. V reflexi aktivity jsem jako analogii uvedla Romy. Studenti měli pocit, že to je úplně něco jiného, a vzbudilo to zajímavou diskusi. Každé přirovnání kulhá, ale díky filmu a aktivitě měli studenti možnost podívat se na náš vztah k menšinám očima jednoho z nich, očima Cornelia. Film je skvělý pro účely promítání ve výuce – je aktuální, nominace na Oscara mu dodává na vážnosti. Ocenila jsem také dostupné další materiály pro ty, koho téma zaujme (rozhovor, podcast s Corneliem Walkerem...).

Ida Vohryzková, VOŠZ a SŠZ, Palachova, Ústí nad Labem